

felfedezése az volt, hogy a gyermek nem kicsinyített felnőtt, hanem minőségileg más a lelki-szellemi feltételrendszere, mint a felnőtté. Az elkövetkező évek nagy pedagógiai felfedezése talán az lesz, hogy visszaadjuk gyermekeinknek a gyermekkort. Talán megértjük, hogy még egy nagyon bonyolult, állandóan átmeneti társadalom sem rövidítheti le éretlen tagjainak a nevelésére fordítandó időszakot, akkor az elkövetkezendő generációk gyermekei újra valószínűbb gyerekké, jobb, erkölcsösebb felnőttekké válnak.

IRODALOM

1. F. Schiller: Válogatott esztétikai írásai. Levelek az ember esztétikai neveléséről, Magyar Helikon. 1960. 167. p.
2. Marie Winn: Gyerekek gyermekkor nélkül = Gondolat. Bp. 1990. 104. p.
3. Hallama Erzsébet: A jövő drogja. Beszélgetés a játékról = Élet és Irodalom. 1984. nov. 16. 7. p.
4. J. Chermas-R. Lewin: Nem csak munkával él az ember. A nem létfontosságú tevékenységek. = Gondolat. 1986.

DR. DRÓTOS ANDRÁS

Timár

Egyházak, ökumenizmus és iskola

Már a rendszerváltást kísérő politikai hatalomátvételt megelőzően megszorodtak az érintkezési pontok, és megnöttek az érintkezési felületek az egyházak és az iskola között. A kötelező és államilag finanszírozott hitoktatást az iskola ideológiai semlegeségének zászlaja alatt elutasította a társadalom, s ezzel a ténnyel egyet is kell érteni, de hibás maga az elv, amit szembeállítottunk vele. Az ideológiai semlegeség manapság nagyon jól hangzó szó szerkezet, de a gyakorlatban kivihetetlen elgondolás. Helyette inkább a pluralitást, az értékek, az értékes ideológiák sokféleségét kell meghonosítani az iskolában. Ez már konszenzusra hozhatóbb elv. Nem az ideológiát, hanem a napi politikát kell számúzni az iskolából. A politikamentesség is jól hangzik mint szólam, rá is fér a ma fölzaklatott kedélyű iskoláinkra, és szívesen el is feledkezünk az efféle küzdelmekről a gyerekek érdekében a tanítás eredményességéért. A mi felnőtt életünket így is mérgezi a hatalomért tülekedők terjesztette szellemi fertőzés, járvány, legalább a gyerekeket megóvhatnánk ettől. De nem erről kívánok írni.

A hitoktatás, pontosabban a hitre nevelés első lépéseiben, egyezkedéseiben túlvagyunk már. Sokféle megoldási kompromisszummal, de jelen vannak az egyházak az állami/önkormányzati iskolákban, végzik a hivatásukból eredő kötelezettségüket. De látszik a gyakorlatban, visszhangzik a sajtóban, hogy az egykori két szövetséges összeszokása nem lesz meg súrlódások nélkül. Ennek okai a közelebbi és a távolabbi múltban gyökereznek, ezekből most csak kettőt említek meg. Az egyháznak nincs kialakult stratégiájuk az önkormányzati fenntartású, de a törvény szerint (még) szakmailag önálló iskolák kezeléséhez. Többnyire kormányzati utasításoktól, rendeletekről remélik, hogy a működésüket ezekben az iskolákban legitimálja. Valójában – ez az én felfogásom – ezt akkor érhetik el, ha tárgyalópartnerük a helyi iskola, s munkájuk lényege pedig a hit újraelterjesztésének a fővállalása lesz. Módszereiket egy érzékeny posztkommunista társadalomhoz kell megválogatniuk. Az iskoláknak viszont nyitottabbá kell válniuk a plurális értékek befogadására és interpretálására. Ez ma még koránt sincs így, bár iskolánként, testületenként változó.

A hitre nevelés (hibás, de megszokott kifejezéssel hitoktatás) az egyházak belső

ügye kell legyen, az iskolától a jóindulatú hozzáállás várható el ebben a kérdésben. Nem szükséges részleteznem, hogy ez miben merülhet ki.

Fokozott mértékben segítőtársa lehet viszont az iskola a keresztény egyházaknak az ökumenikus gondolat megvalósításában, a keresztény egység eszméjének elhintésében. Ez a segítség sokkal kiterjedtebb lehet, mint az, ami a hitre nevelés terén elvárható tőlünk. Ennek igazolására – a névtelen kitarulkozás szándékával – az iskolánk gyakorlatát kívánom leírni.

A falu, amelyben élünk, a testületünk, a tanítványaink egyaránt megosztottak vallási tekintetben. A működő felekezetek a görög katolikus (a legnépesebb vallási csoport), a római katolikus, s egy vékony, de még számottevő rétegben a református. Elenyésző számban élnek más irányzatok hívei is közöttünk. Legnagyobb számban a vallásukat nem gyakorlók vannak, az ateistákat is hozzájuk vettem.

1988-tól az 5. osztályban heti két órában kötelező jelleggel bevezettük a bibliaismeret tárgy oktatását. A tantárgy célja az, ami a neve: nem vallásosságra nevelünk vele, hanem a Bibliát, a keresztény világ kultúrtörténetének legjelentősebb értékét ismertetjük meg a tanítványainkkal, természetesen a szükséges didaktikai szűrőn keresztül engedve. A bibliaismeret tantárgy bevezetését megelőzte az előkészítés fázisa. Első lépése a tankönyv kiválasztása volt. Erre a célra Keszthelyi Ferenc Képes Kis Bibliáját találtuk alkalmasnak. A következő lépés a követelmények, célok és didaktikai eszközök megfogalmazása, behatárolása volt. Ezt hozzáértő ember segítségével végeztük el. A bibliaismeret tehát „bevett” tantárgyunk lett, amelynek követelményrendszere van, osztályzatot kapnak rá két félévben a tanulók, sőt vizsgát tesznek belőle a tanév végén (lévén, hogy nálunk akkor belső szervezésű vizsga zajlik, s a bibliaismeret pedig vizsgatárgy is).

A bibliaismeret, a Biblia oktatása célszerűbb megoldás a keresztény értékek terjesztésére, mint a vallástan vagy az erkölcsstan mint tantárgy újbóli bevezetése. Ehhez ugyanis nem tapadnak múltbeli negatív tapasztalatok, elutasító érzelmek. Helyesebbnek vélem, ha a tantárgyi reform során is ebbe az irányba fordulunk. Életünk sok mozzanatában botlunk, kapaszkodunk a Bibliába, a keresztény világban, Európában ez nélkülözhetetlen ismeret, megkerülhetetlen kultúrtörténeti érték.

A keresztény ökumenizmus felé tett újabb lépés 1990-ben egy iskolai kápolna alapítása és kialakítása, majd 1991-es fölszentelése volt. Nagyrészt adományokból gyűlt össze a szükséges pénz. Adakoztak a község lakói, az itt működő vagy érdekelt gazdálkodó szervezetek, intézmények, a három felekezet egyházi hivatalai, az ökumenikus gondolat támogatói. A fölszentelés társadalmi eseményé, az ökumenizmus diadalává nőtte ki magát. A felekezetek szándéka szerint ezt a napot hagyományosan közös szertartással kívánják a jövőben megünnepelni.

A kápolna létrejöttével olyan érintkezési pont, felület lett a felekezetek és híveik között, amilyenről még álmodni sem mertünk az alapításkor. Az iskola vallásos tanulói szempontjából a felnőtt társadalom példaadó magatartása, toleranciája mellett a kápolna léte az igazi érték. Erről a diákmisék látogatottsága is tanúskodik. A felekezetek, a felnőtt hívek valósággal dédelgetik őket. A szülői értekezleteken sincs annyi szülő az iskolában, mint a vallásos „rendezvényeken”. Azok is bejönnek az iskolába ilyenkor, akiket családi kapcsolat, gyermek nem is fűz ide.

A bibliaismeret tanulása kötelező, mivel kultúrtörténeti tárgynak tekintjük. A kápolna más eset: mindenkit vár, de senkit sem kényszerít arra, hogy használja. Ennek révén teret kapott a vallás az iskolában – a szó elsődleges, fizikai értelmében is.

Bizonyára más önkormányzati iskolák is beépítik nevelési rendszerükbe a vallásos érzést, teret adnak a hitnek, a vallások nevelési eszményeinek. Amit ezen túl még szükségesnek érzek, hogy az ökumenizmus szellemében tegyék ezt. Az iskolákhoz csakis ez az út méltó.